

mgr. Bressan. Aldus werd mij al voor maanden uit goede bron verzekerd.⁹² Al houd ik het nog niet voor waar, ik vrees toch! Verbeeld u eens dat onze aanvaller een pauze of pluimpje van den H. Vader kreeg!⁹³ De *Stemmen* zouden al ras door hem overstemd worden en verstommen. Polemieken kunnen we niet binnenhalen. Ten spijt van onzen strijdlustigen aanvaller acht ik mij niet verplicht mijn stille werkkring als voorlichter, onder vaderlijke leiding van mijn bisschop, te verlaten om nu en dan af te dalen in het strijdperk der met allerlei wapenen om zich heen slaande en hakkende 'integraal'-katholieken. En hierin zit eigenlijk het grootste verwijt: wij zijn volgens rev. M.A.Th. daartoe verplicht en door dien plicht te verwaarlozen, *dulden* wij op eigen erf dat slechte gespuis (cf. Index van rev. M.A.Th.) en *toon*en ons dus duidelijk *americanisten* te zijn.

Uwe Eminentie zal mij niet vragen, waarom ik mij met dit geschrijf tot u wend: want onder degenen die persoonlijk den H. Vader gemakkelijk bereiken kunnen, bekleedt U.E. immers een zeer voorname plaats en is juist U.E. de eenige wien ik dit alles in *simplicitate cordis mei* ronduit zeggen kan.

Intusschen heb ik alles zonder eenig voorbehoud aan God opgeofferd, in *simplicitate cordis mei laetus obtuli universa*;⁹⁴ en ben ik dus, wat mijn *persoon* betreft, volkomen tevreden, *conscientia plane tranquilla*.⁹⁵ Maar de *Stemmen* zouden veel van het gezag dat haar nog toegekend wordt, kunnen inboeten, als onze aanvaller maar taai tegen ons zou volhouden, en dan nog gepluimd worden ook. De H.Ew. Pater Provinciaal was er ook over verontwaardigd, naar ik van Pater Jansen vernam.

Wat in casu kan worden gedaan? Daarover durf ik geen wenschen formuleeren. Met Pater J.L. Jansen besprak ik nog wel even de mogelijkheid, dat onze

92. Zie voor Benigni, De Lai en Bressan de inleiding op deze documenten; Schaepmans informatiebron zou Gisbert Brom (1864-1915) kunnen zijn geweest, die directeur was van het Nederlandsch Historisch Instituut te Rome en Romeins correspondent van *De Tijd* (BWN, II, 67-68), ofwel B.J. Eras (1876-1952), procurator van het Nederlands episcopaat te Rome.

93. In augustus 1912 werd door de Haarlemse bisschop Callier een pauselijke eretitel voor Thompson aangevraagd, zo blijkt uit het 'Protocollo' (agenda) van de pauselijke Staatssecretarie, berustend in het Vaticaan archief. De stukken zelf ontbreken echter in de desbetreffende rubriek. Uit het archief van Benigni blijkt dat diens opvolger Pacelli kort daarna aan Benigni beloofde voor die onderscheiding te zullen zorgen (Pagano, 'Documenti sul modernismo', 259); zij is echter niet verleend, mogelijk door interventie van Van Rossum en procurator Eras (vgl. Rogier, *In vrijheid herboren*, 550).

94. 'in de eenvoud mijns harten heb ik dit alles blij geofferd'.

95. 'met een geheel gerust geweten'.